

หมู่บ้านท่าบัว ตำบลท่าบัว อำเภอโพธิ์ทะเล จังหวัดพิจิตร :
หมู่บ้านต้นแบบสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*
THABUA VILLAGE, THABUA SUBDISTRICT POTHRALE DISTRICT PHICHIT
PROVINCE: MODEL VILLAGE PROMOTING A GOOD QUALITY OF LIFE
BASED ON THE PRINCIPLES OF SUFFICIENCY ECONOMY

สุภางค์พิมพ์ คล้ายธานี, พระครูวินวรกิจ (วิชาญ ชาตวีโร),
พระครูวิชิตสิขกิจ (ณรงค์ เด่นประเสริฐ), พระครูอุทัยกิจจารักษ์ (สุรางค์ จันทรงาม)
Suphangpim Klaythanee, Phrakhru Wasinworakit (Wichan Chatweero),
Phrakhru Wichotsikkhakit (Narong Denprasert), Phrakhru Uthaikitcharak (Surang Channgam)
มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: Miu_suphangpim@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มุ่งศึกษา หมู่บ้านท่าบัว ตำบลท่าบัว อำเภอโพธิ์ทะเล จังหวัดพิจิตร หมู่บ้านต้นแบบสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการศึกษาเชิงพื้นที่ และเอกสาร ผลจากการศึกษาพบว่า การพัฒนาหมู่บ้านตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีรูปแบบการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบ 9 ตัวชี้วัด 1. ยึดความประหยัด 2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริต 3. การแสวงหางานพิเศษที่สุจริต 4. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดีลดละอบายมุขให้หมดสิ้นไป 5. พอมีพอกิน 6. พออยู่พอใช้ทำบ้านให้น่าอยู่ 7. ความพออกพอใจเป็นความภูมิใจ พอใจ สมใจ ชอบใจ เหมาะควร 8. หากพอแล้ว ก็แบ่งไว้ใช้จ่าย 9. การประหยัดลดละความ ฟุ่มเฟือย

คำสำคัญ: หมู่บ้านต้นแบบ; คุณภาพชีวิต; เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This academic article aims to study Tha Bua village, Tha Bua sub-district, Pho Thale district, Phichit province, a model village for promoting good quality of life based on the sufficiency economy philosophy, through spatial and

*Received October 18, 2024; Revised November 2, 2024; Accepted November 6, 2024

documentary study. The results of the study found that the village development based on the sufficiency economy concept has 9 model village development indicators: 1. Adhere to frugality 2. Adhere to honest occupation 3. Seek honest part-time work 4. Behave in a good way and completely eliminate vices 5. Have enough to eat 6. Have enough to live on and use to make the house comfortable 7. Contentment is liking, satisfaction, satisfaction, liking, and appropriateness 8. If you have enough, set aside some for spending 9. Be frugal and reduce extravagance.

Keywords: Model Village; Quality of Life; Sufficiency Economy

บทนำ

ปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการ ปัจจัยที่มีผลให้เกิดการพัฒนา ชุมชนนั้นมียู ด้วยกันหลายปัจจัย ซึ่งนักวิชาการ และนักพัฒนาชุมชนทำการวิเคราะห์และสรุป ประเด็น 1. ทนทางสังคม ได้แก่ คุณค่าทางสังคม ที่มีลักษณะ ความเป็นกลุ่ม มีการศึกษาที่ดี มีความ ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อ ส่วนรวม เป็นต้น 2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความรู้และ ประสบการณ์ที่สะสมมาในอดีตของผู้คนและ ปราชญ์ท้องถิ่นสามารถนำไปแก้ปัญหาการ ดำเนิน ชีวิตในชุมชน 3. ทนสนับสนุน เป็นเงินทุนที่นำมา ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมของชุมชน ซึ่งอาจ เป็นการสะสมจากภายในและภายนอก 4. การมีส่วนร่วม เป็นการรวมกลุ่มของ คนในชุมชน มีบทบาท มีหน้าที่ และส่วนร่วมใน การดำเนินกิจกรรมร่วมกัน (ประทีป มากมิตร และอารีย์ สุขสวัสดิ์, 2560)

ซึ่งในปัจจุบัน การพัฒนาชุมชนเป็นเรื่องที่มีความน่าสนใจและควรที่จะได้รับการพัฒนา อย่างต่อเนื่องซึ่งหมู่บ้านท่าบัว ตำบลท่าบัว อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เป็นหมู่บ้านต้นแบบ ที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นการถอดบทเรียนในการนำหลักการต่าง ๆ ที่เป็นการพึ่งตนเองได้ให้อยู่กับสังคมไม่ว่าจะเป็น ในเรื่องของเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติโควิด 2019 หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มา กระทบทำให้ชุมชนประชาชนได้รับความเดือดร้อนแต่ก็ยังยืนหยัดด้วยจากปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงซึ่งเป็นตลาดที่ยึดความพึ่งตนเองและใช้ชีวิตรอดในสถานการณ์วิกฤตซึ่งสถานการณ์ วิกฤตนั้นจะเป็นไปในรูปแบบใดการพัฒนาชุมชนต้นแบบก็ยังเป็นส่วนที่น่าพัฒนาและนำมาถอด บทเรียนเพื่อพัฒนาในพื้นที่อื่นต่อไป ควรปิดด้วยเป้าประสงค์ของการศึกษา และประเด็นที่จะ นำเสนอในบทความหลัก ๆ มีอะไรบ้าง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2550)

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนต้นแบบ

คำว่า การพัฒนาชุมชนได้รับความนิยมและแพร่หลายไปทั่วโลก เมื่อองค์การสหประชาชาติให้การยอมรับ โดยองค์การสหประชาชาติได้กำหนดความหมาย หลักการและวิธีการพัฒนาชุมชนขึ้น เพื่อใช้ร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก และที่สำคัญคือการที่องค์การสหประชาชาติกำหนดให้ระหว่าง ปี ค.ศ. 1960-1969 เป็นทศวรรษแห่งการพัฒนา และเมื่อครบกำหนดแล้วยังได้มีการกำหนดเพิ่มเติมให้ ปี ค.ศ. 1970-1979 เป็นทศวรรษที่สองแห่งการพัฒนา ติดต่อกันอีกด้วย จึงทำให้การพัฒนาชุมชนเป็นที่ ยอมรับอย่างกว้างขวางและนิยมนำมาใช้กัน โดยทั่วไปในปัจจุบัน (วรวิทย์ โรมรัตนพันธุ์, 2554)

การพัฒนาชุมชนนั้นมี 2 แนวทาง คือ แนวทางแรก เป็นการนำคำว่า การพัฒนากับคำว่า ชุมชน มารวมกันแล้วกำหนดความหมายขึ้นใหม่ แนวทางที่สองถือว่าการพัฒนาชุมชนเป็นคำเดียวกัน มีความหมายเฉพาะตัวเอง (ซึ่งมีความหมายไม่แตกต่างกัน) เกี่ยวกับความหมายของการพัฒนาชุมชนนี้ มีผู้คนจำนวนมากมีความเข้าใจว่า มีความหมาย เช่นเดียวกับคำว่า การพัฒนาและนำมาใช้แทนกันอยู่เสมอซึ่งไม่เป็นการถูกต้อง เพราะการพัฒนา ชุมชนเป็นคำที่มีความหมายเฉพาะในตัวเองและมุ่งเน้นการพัฒนาคนในชุมชนด้วยวิธีการพัฒนาชุมชน เป็นสำคัญ ส่วนคำว่า การพัฒนา เป็นคำกลาง ๆ ที่ใช้กันทั่วไปและใช้ประกอบกับคำอื่น โดยไม่มุ่งเน้นที่ตัวคนในชุมชนเท่านั้น เช่น การพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาชนบท การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาคมนาคมสื่อสาร เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาชุมชนแตกต่างกับการพัฒนาเหล่านี้อย่างชัดเจน การพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการที่สามารถนำไปช่วยในการดำเนินงานพัฒนาด้านอื่น ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้อีกด้วย ทั้งนี้เพราะว่า การพัฒนาชุมชนเป็นการพัฒนาคนให้มีความพร้อมที่จะรองรับกิจกรรมการพัฒนาเหล่านั้นได้นั่นเอง (สนธยา พลศรี, 2547)

ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนมาจากหลักการแห่งธรรมชาติและภาวะทางกายภาพของมนุษย์ที่มนุษย์แต่ละคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งรูปร่าง สมอ่ง สติปัญญาและจิตใจ ภาวะธรรมชาติ และภาวะกายภาพนี้ ทำให้มนุษย์ไม่สามารถที่จะประสบความสำเร็จของชีวิตได้เท่าเทียมกัน ถึงแม้ว่า มนุษย์ทุกคนมีสิทธิและความเสมอภาคในโอกาสที่จะกระทำการต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมกันก็ตาม หลักปรัชญามูลฐานของงานพัฒนาชุมชนเอาไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีความสำคัญและมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนกัน
2. บุคคลแต่ละคนมีสิทธิและสามารถที่จะกำหนดวิถีการดำรงชีวิตของตนไปในทิศทางที่ตนต้องการ
3. บุคคลแต่ละคนถ้าหากมีโอกาสแล้วย่อมมีความสามารถที่จะเรียนรู้เปลี่ยนแปลง
4. มนุษย์ทุกคนมีพลังในเรื่องความคิดริเริ่ม ความเป็นผู้นำและความคิดใหม่ ๆ
5. การพัฒนาพลังและขีดความสามารถของชุมชนในทุกด้าน

การพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีที่ไม่สามารถสร้างระบบและกลไกที่เอื้อต่อการพัฒนาได้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัส เรื่องความพอมีพอกิน ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง แม้จะมีการพูดถึงถึงแนวคิดที่ว่าอย่างกว้างขวางใน 31 ปี แต่หลังการนำมาประยุกต์ใช้ แผนทำนุบำรุงส่งเสริมศาสนาและจริยธรรมแห่งชาติที่จัดทำโดยคณะกรรมการส่งเสริมศาสนาและจริยธรรม ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติได้สนับสนุนให้ประชาชนใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง (กรมพัฒนาชุมชน, 2562) ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตน ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับชาติ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลเศรษฐกิจพอเพียงและชีวิตที่พอเพียงเกิดได้เพราะใจที่พอเพียง

2. เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล

3. เศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว คือ การพอมี พอกิน ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟืดเคืองนัก

4. เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน

5. เศรษฐกิจพอเพียงระดับชาติ

6. ใช้ศาสนธรรมสนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียง

7. ส่งเสริมเกษตรตามทฤษฎีใหม่ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยการแบ่งใช้ที่ดินอย่างจำกัด หรือแบ่งเป็นสัดส่วน เพื่อใช้ขุดสระเก็บกักน้ำ ปลูกข้าว ปลูกผักผลไม้ ไม้ยืนต้น เป็นต้น

8. ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และรายจ่ายน้อยลง

คนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ

1. ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีความแตกแยกไม่มีความสามัคคี ไม่มีความตระหนักรู้ในการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. พฤติกรรมของประชาชนในชุมชนเช่นต่างคนต่างต้องหางานทำเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตที่ดีขึ้นโดยไม่มีเวลาว่างที่จะให้ความสนใจหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อนบ้าน ปัจจัยที่เอื้อต่อการแก้ไขปัญหา

3. สามารถนำบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์สามารถที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนในชุมชนเพื่อให้สามารถที่จะเป็นทุนเดิมในการสนับสนุนโครงการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย

สภาพแวดล้อม เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา

1. ปัจจัยภายนอก การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี หรืออื่น ๆ และเป็นการพัฒนาด้านวัตถุเป็นสำคัญจึงเกิดให้ประชาชนให้ความสำคัญด้านวัตถุ

2. ปัจจัยภายใน ประชาชนในชุมชนขาดการศึกษาจึงไม่มีความพร้อมที่จะมีการรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงทำให้มีการแข่งขันกันในพื้นที่จึงเกิดความแตกแยกกันในชุมชน

3. การบริหารจัดการที่ไม่ค่อยมีระบบหรือแบบแผนในชุมชน จึงทำให้การแบ่งโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานรัฐที่ลงมาแล้วนำมาจัดสรรไม่มีความเสมอภาคกันทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติและมีความแตกแยกกัน ปัจจัยที่เอื้อต่อการแก้ไขปัญหา ในอดีตนั้นชุมชนอยู่อย่างสามัคคีและมีวิถีชีวิตแบบพอเพียงหรือมีวัฒนธรรมและศาสนาที่ทำให้ชุมชนอยู่อย่างมีความสุขมีความจำเป็นที่ต้องทำให้วิถีชีวิตดั้งเดิมกลับคืนมาและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (สุทธิพงษ์ อุสาหะพงษ์สิน, 2567)

การส่งเสริมครอบครัวพัฒนาในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้แทนครอบครัวพัฒนา จำนวน 30 ครอบครัว โดยคัดเลือกครอบครัวพัฒนาที่สมาชิกในครอบครัวมีคุณสมบัติและมีกิจกรรมสมัครเป็นแบบอย่าง และต้องการเข้าร่วมโครงการฯ สามารถขยายผลสู่ครอบครัวอื่น ๆ ด้วยการจัดให้เป็นจุดเรียนรู้ชุมชนได้

การคัดเลือกครอบครัวพัฒนามาเป็นต้นแบบและร่วมเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนา ดำเนินการโดยแกนนำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านการฝึกอบรมจากจังหวัด หรือหลักสูตรการพัฒนาแล้วร่วมกับเจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนา จัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อแจ้งแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและคัดเลือกครอบครัวพัฒนาจากครัวเรือนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งในระยะเริ่มต้น คัดเลือกอย่างน้อย 30 ครัวเรือนต่อหมู่บ้าน หรือเฉลี่ยร้อยละ 30 ของครัวเรือนทั้งหมด ให้กระจายไปตามคุ้มต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน เมื่อพัฒนาเป็นครอบครัวต้นแบบได้แล้วจะได้ขยายผลสู่ครอบครัวอื่น ๆ ในคุ้มบ้านเดียวกันได้ทั่วทั้งหมู่บ้าน

กรมการพัฒนาชุมชน สนับสนุนงบประมาณสำหรับหมู่บ้านขยายผลในการฝึกอบรมหรือจัดเวทีให้การเรียนรู้แก่ครอบครัวพัฒนา เพื่อให้เข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และเป็นครอบครัวต้นแบบในการพัฒนา ด้วยวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่มีความหลากหลาย ได้แก่ การจัดเวทีในหมู่บ้านและไปศึกษาดูงานที่หมู่บ้านพี่ หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะสร้างความเข้าใจให้แก่ครอบครัวพัฒนาได้

การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความสุขให้ชุมชน การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของหมู่บ้าน เน้นให้ครอบครัวพัฒนาเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการฝึกวิเคราะห์ตนเองจากการทาบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน ซึ่งนำไปสู่การรู้จักตนเองและพึ่งตนเอง และการวางแผนชีวิต เรียนรู้จากเครื่องมือการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8 ด้าน 9 ตัวชี้วัด เพื่อให้ครอบครัวพัฒนามีการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เชื่อมโยงสู่ระดับชุมชน และเรียนรู้เครื่องมือเกณฑ์ประเมิน 8 ด้าน 9 ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน 3 องค์ประกอบ 9 ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นเป้าหมายภาพรวมของการพัฒนาหมู่บ้าน รวมทั้งการวางแผนในการไปศึกษาดูงาน

การไปศึกษาดูงานของครอบครัวพัฒนา มีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชนเห็นของจริงจากผลสำเร็จของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน การพัฒนากลุ่ม

การพัฒนาหมู่บ้าน และนำมาประยุกต์ใช้ในหมู่บ้านของตนเองได้ จึงควรคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย และบริบทของชุมชน เช่น ถ้าต้องการปรับทัศนคติ ตั้งถิ่นฐานและเสริมสร้างพลังใจ อาจเลือกพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ลักษณะของกิจกรรมที่ดำเนินในหมู่บ้าน พออยู่ พอกิน

ผลที่ต้องการ คือ การดำเนินการเพื่อสร้างความเข้มแข็งทั้งระบบคิดและกิจกรรมเพื่อการพึ่งตนเองให้ได้ ตัวอย่างกิจกรรม เช่น กิจกรรมเพื่อลดรายจ่าย ส่งเสริมการออม ส่งเสริมการลดการใช้พลังงานการใช้พลังงานทางเลือกพลังงานทดแทน การปรับปรุงคุณภาพวัสดุเหลือใช้เพื่อใช้ประโยชน์ การการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความสุขให้ชุมชน ส่งเสริมความสัมพันธ์และการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมในการช่วยเหลือกันทำงาน (การลงแขก) การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน การแก้ไข และฟื้นฟู ปัญหาจากสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

อยู่ดี กินดี

ผลที่ต้องการ คือ การขยายความเข้มแข็งที่เกิดจากครอบครัวหรือปัจเจกขยายไปสู่ความร่วมมือ สร้างพลัง แบ่งปันช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกัน สร้างและพัฒนาระบบกลุ่มเพื่อยกระดับคุณค่าในชุมชน ตัวอย่างกิจกรรม เช่น กิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ การส่งเสริมการออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การพัฒนากระบวนการผลิต การพัฒนาพลังงานทดแทน การพัฒนาแผนธุรกิจกลุ่มอาชีพ การเสริมสร้าง สวัสดิการชุมชน เช่น การปลูกต้นไม้ไว้ใช้ประโยชน์ในอนาคต เป็นต้น

มีงาน มีชีวิต

ผลที่ต้องการ คือ การสร้างเครือข่ายในการสร้างมูลค่าและความร่วมมือการทำงานที่ยากและอาจมีการประสานความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มองค์กรอื่น ๆ จากทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตัวอย่างกิจกรรม เช่น จัดให้มีการฝึกปฏิบัติ เพิ่มพูนความรู้จากเครือข่ายที่มีประสบการณ์ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะด้านการจัดสวัสดิการชุมชน กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการอาชีพและเครือข่ายด้านอาชีพ กิจกรรมการเรียนรู้การบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจ เช่น กิจกรรมการบริหารจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น

การจัดการความรู้ การดำเนินการและการเตรียมเป็นหมู่บ้านต้นแบบ

กลุ่มเป้าหมาย

- สำหรับการประเมินความอยู่เย็น เป็นสุข หรือความสุขมวลรวมของหมู่บ้านและชุมชน ตัวแทนครอบครัวในหมู่บ้านทุกครอบครัว หรือตัวแทนชุมชน กลุ่มต่าง ๆ เพื่อประเมิน ระดับการพัฒนาของหมู่บ้านตามเกณฑ์ประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบต้นแบบ

ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย (8 ด้าน 9 ตัวชี้วัด) และการประเมินความอยู่เย็น เป็นสุข หรือความสุขมวลรวมของหมู่บ้านและชุมชน (GVH) แบบมีส่วนร่วม

- สำหรับการจัดการความรู้ตัวแทนครอบครัวพัฒนาและผู้มีส่วนในการดำเนินกิจกรรม การพัฒนาหมู่บ้าน

วิธีการ

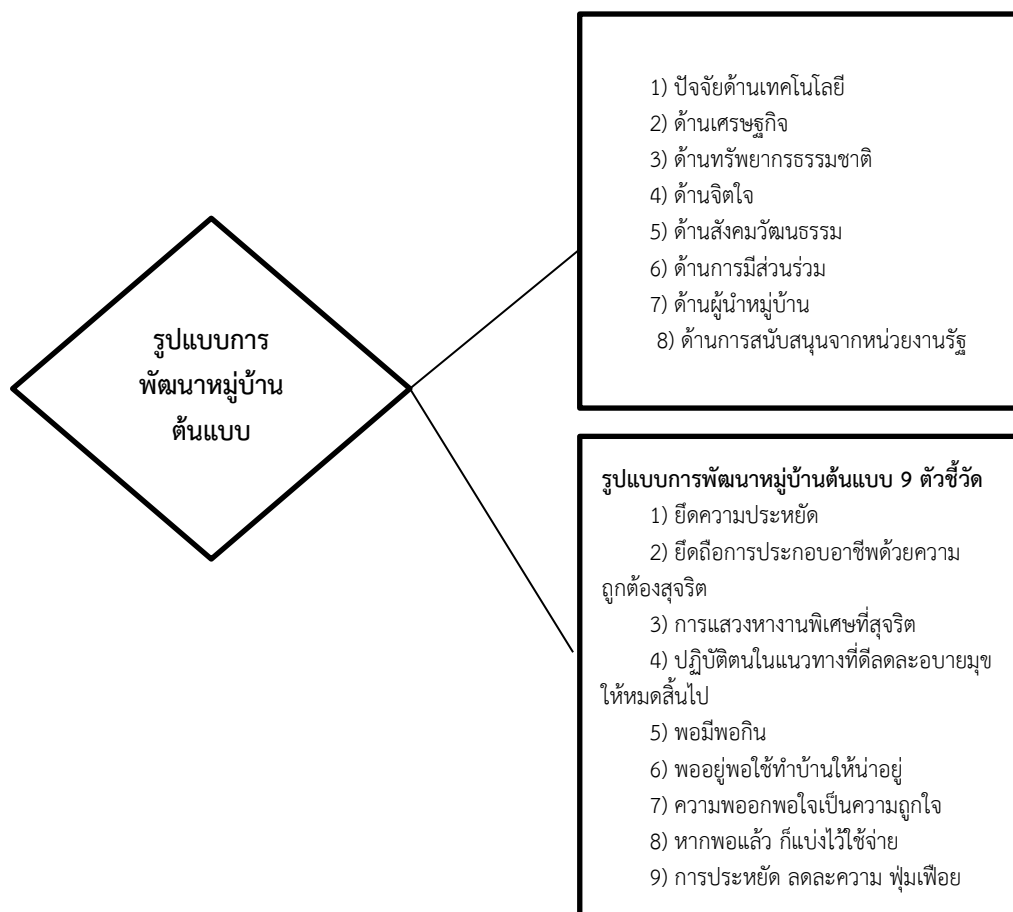
- จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการประเมินความอยู่เย็น เป็นสุข หรือความ สุขมวลรวมของหมู่บ้านและชุมชนและการจัดการความรู้วิธีการปฏิบัติการพัฒนาหมู่บ้าน

- จัดการประชุมประเมินระดับการพัฒนาของหมู่บ้านตามเกณฑ์ประเมินหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย (8 ด้าน 9 ตัวชี้วัด) และ การประเมินความอยู่เย็น เป็นสุขหรือความ สุขมวลรวมของหมู่บ้านและชุมชน (GVH) แบบ มีส่วนร่วม เป็นการประเมินหลังการพัฒนา โดยส่งผลการประเมินให้กรมฯ

- จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างความรู้เรื่องวิธีการปฏิบัติงานที่ประสบ ความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาบุคคล พัฒากลุ่ม พัฒนาเครือข่าย หรือกิจกรรม อื่นที่มีผลต่อการสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จัดทำเป็นเอกสารความรู้อย่างน้อย 1 ฉบับ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาและใช้เป็น ชุดความรู้ในการขยายผลและฝึกอบรมการประจำจุดเรียนรู้ ศูนย์เรียนรู้ พร้อมรับการศึกษาดูงาน จากผู้สนใจทั่วไป

รูปแบบการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านท่าบั่ว ตำบลท่าบั่ว อำเภอโพธิ์ทะเล จังหวัดพิจิตร

ตำบลท่าบั่ว เป็นตำบลที่มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง บึงสรรพวงาย เนื้อที่ประมาณ 1,000 ไร่ ซึ่งในบึงมีบัวขึ้นอยู่มากมาย เกษตรกรจะเก็บมาบริโภคและจำหน่าย และในบริเวณนั้น มีแม่น้ำพิจิตร ไหลผ่านสมัยก่อนเกษตรกรและประชาชนทั่วไปจะใช้เรือในการสัญจรไปมาหาสู่ กันและเรือนั้นจะจอดเป็นจุด ๆ เรียกว่า ท่า จึงเรียกติดปากกันว่า ท่าบั่ว จึงเรียกชื่อตำบลท่าบั่ว มียุทธศาสตร์การพัฒนา ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการน้ำ ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานการเกษตร และฐานชุมชน ที่เข้มแข็ง ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมคุณภาพชีวิต เสริมสร้างสังคมคุณภาพ สันติสุขอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาขีดความสามารถทางการบริหารและบริการสู่สากล และส่งเสริมการ ท่องเที่ยว (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าบั่ว, 2567)

ภาพที่ 1 หมู่บ้านท่าบัว ตำบลท่าบัว อำเภอโพธิ์ทะเล จังหวัดพิจิตร: หมู่บ้านต้นแบบ
สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สรุป

รูปแบบการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบ 8 ด้าน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 2. ด้านเศรษฐกิจ 3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ 4. ด้านจิตใจ 5. ด้านสังคมวัฒนธรรม 6. ด้านการมีส่วนร่วม 7. ด้านผู้นำหมู่บ้าน 8. ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ และ 2. รูปแบบการพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบ 9 ตัวชี้วัด 1. ยึดความประหยัด คือ การรู้จักเก็บออมถนอมให้ทรัพย์สินใช้สิ่งของให้เกิดประโยชน์ คุ่มค่า ไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ 2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีวิตก็ตาม มีความเป็นอยู่ที่ดีการทำงานทุกอาชีพอย่าง สุจริตซื่อสัตย์ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น 3. การแสวงหางานพิเศษที่สุจริต ทำเพื่อให้มีรายได้เพิ่มจนสามารถใช้จ่ายได้พอเพียง ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางในชีวิต หลุดพ้นจากความทุกข์ยาก 4. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดีลดละอบายมุขให้หมดสิ้นไป เป็นการลดสิ่งชั่วร้าย การปฏิบัติตนเป็นคนดีเป็นผู้ไม่ประพฤติดีชั่วทางกาย วาจา และจิตใจ 5. พอมีพอกิน ปลุกพืชผักสวนครัวไว้

กินเองบ้าง ปลูกไม้ผลไว้หลังบ้าน 2-3 ต้น พอที่จะมีไว้ กินเองในครัวเรือน แบ่งให้เพื่อนบ้านบ้าง เหลือจึงขายไป 6. พออยู่พอใช้ทำบ้านให้น่าอยู่ ปราศจากสารเคมีกลิ่นเหม็น ใช้แต่ของที่เป็นธรรมชาติ รายจ่ายลดลง สุขภาพจะดีขึ้น เรื่องไฟฟ้าและน้ำประปา ช่วยกันประหยัด 7. ความพอใจเป็นความภูมิใจ พอใจ สมใจ ชอบใจ เหมาะควร พออกพอใจเป็นสภาวะจิตที่ปราศจากความเครียด เป็นความรู้สึกของบุคคล ในทางบวก ตามชอบความสบายใจ 8. หากพอแล้ว ก็แบ่งไว้ใช้จ่าย เมื่อมีรายได้แต่ละเดือนจะแบ่งไว้ใช้จ่าย 3 ส่วน เป็นค่าน้ำค่าไฟค่า โทรศัพท์ค่าจีปาละที่ใช้ในครัวเรือนรวมทั้งค่าเสื้อผ้าค่าเครื่องใช้บางอย่างที่ชำรุด 9. การประหยัด ฉันทะยึดความประหยัด ตัดทอนรายจ่ายในทุก ๆ วันที่ไม่จำเป็น ลดละความ ฟุ่มเฟือย ซึ่งรูปแบบการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสร้างจากตนเองและพัฒนาที่ชุมชนโดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักซึ่งตนเองและพึงพากันและกันใช้ชีวิตอย่างพอพอดีมีจิตสำนึกในการใช้ชีวิตมีระดับการปฏิบัติรวมถึงการประหยัดต่าง ๆ จึงจะสามารถอยู่ในสังคม ไม่ฟุ่มเฟือยสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาคือความสันโดษไม่ย่อภาคใจจนเกินตัวหรือทำให้ตนเองเดือดร้อนจึงเป็นหลักที่มั่นคงและพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาชุมชน. (2562). อธิบดี พช. ร่วมเปิดงานมหกรรมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบและ การจัดแสดงจำหน่ายผลิตภัณฑ์สามาชีพชุมชนและ OTOP ระดับประเทศ. สืบค้น 17 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.cdd.go.th/content/660121-1>
- ประทีป มากมิตร และอารีย์ สุขสวัสดิ์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จต่อการพัฒนาชุมชน พุนบำเพ็ญ เขตภาษีเจริญกรุงเทพฯ. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 19(2), 95-105.
- วรวิทย์ โรมรัตน์พันธ์. (2554). ทฤษฎีการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- สนธยา พลศรี. (2547). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียน สโตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). การประยุกต์ใช้หลัก เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ.
- สุทธิพงษ์ อุดาหะพงษ์สิน. (2567). แผนภาพเชิงระบบของโครงการ. สืบค้น 17 ตุลาคม 2567 จาก <https://happynetwork.org/paper/2981/info/diagram>
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าบัว. (2567). ยุทธศาสตร์การพัฒนา. สืบค้น 17 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.thabua.go.th/plan/strategic/content/1347>

